

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

10. Co[m]tus, seu stupe[n]dus Fortun[a]e baculus à S. Colu[m]ba Pauperi
alendo datus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

eum primum ascensurum; & fecit, ut primus ascenderet; & fortasse statuerem in ore piscis solo verbo formavit. Illius ergo, non *Fortune*, favore hæc talia accidunt, ad iuuandos homines, in tempore opportuno, aut consolandos; si quidem ipsi fauorem non repudient, aut in odium conuertant benefactoris; vel *Fortune* bonæ munus non sinant ab alijs euerri.

Omnem admirationem superat, quod S. Adamannus Scotus, de S. Columba itidem Scoto, qui circa annum Domini 565. floruit, simplici, sed veraci stilo commemorat. Ad S. Columbam Presbyterum, in Scotia versantem, aliquando venit plebeius homo, eius regionis incola, quæ stagno Aporico est adlita, extrema egestate pressus. Quippe qui neque se amplius præ inopia, ne dum uxorem ac liberos, poterat sustentare. Miseratione tactus Columba, pauperum pater, I, inquit, contum tibi, in vicina silua, succidito, & actutum ad me afferto. Paret ille, & fustem bene magnum robustumque festinatò apportat. Sanctoque viro porrigit. Eum ille cultro inspicat, manu benedicit, atq; precantibus verbis sacrat. Sic præparatum pauperculo, elemosynæ nomine, reddit, cum dicto: Hoc verum diligenter asserua, quod neque homini, neque pecori damnosum fore, scito. Porro, pro nassa, pro hamo, pro fuscina erit; nam feras, bestiasque aquatiles & volatiles, & siluestres, esui idoneas tibi figet capièrque ad satietatem. Neque deerit tibi familiæque tuæ esca, quam diu sudes tibi hæc non deerit. Quid mendico tunc latius fuit beatus? Non poterat se capere, præ latitia, ex Codro Cræsus repente factus. Currit lætus domum, non iam baculum, sed virgam diuinam secum afferens, vxorique opes suas exultabundus ostendit. Mox in siluam abit, atque loco ab omnibus vijs remoto in terram defigit, eaque nocte, ita depactum verum relinquit. Die reuecto, spe ardens, ad eundem locum recurrit, & indutum eo miræ magnitudinis ceruum reperit, assatum iam utique, nisi ignis defuisset. Ad hunc modum, singulis noctibus aut diebus, prædam inuenit conto hærentem, iam ceruum, iam aprum, iam damam, iam aliam feram culinæ maturam. Neque verò ferinis carnibus suam tantum familiam, sed totam etiam viciniam abundè satiauit; cui, quod propriæ necessitati superfuerat, haud exiguo lucro, vendidit. Multi mortales non sunt suæ felicitatis patientes; sed, cum illis bellè est, *Fortuna* ianuam obstruunt, non, ne exeat, sed ne intret. Quamobrem &

X.
S. Adamannus.
Scot. l. 2. de
vita S. Columbe. c. 24.
Et Henric.
Canisius tō.
5. Antiq.
Lect.

huius viri vxor id facta marito, quod Eua olim Adamo, vtiq; inuidia artibusque antiqui serpentis, eiusmodi illum verbis compellauit: Nosti, mi vir, quàm seuerè nunc homines sua damnâ, quàm rigidè magistratus homicidia vindicent puniantque. Quid si igitur Columba gladium tibi dedit, quo te occideres? quid si fudes hæc, quam Cornucopiam esse nobis arbitramur, vitæ bonorumque omnium scopulus fiat? An non enim in eam bos aut aliud pecus possunt incurrere? quid si, intempesta nocte, atque in tenebris, homo quispiam, per nemus properans, eo spiculo imprudens excipiat? quis nos non homicidij reos aget? Periclitabimur ego, tu, liberi nostri, & vel tanquam magicarum rerum gnari in vincula dabimur; vel, tanquam viarum subseffores, eliminabimur, aut è patria, aut è vita. Quid præstat amittere, lucis huius, an baculi vnus vsuram? Me igitur si audis, sudem franges, ac destrues: præstat illam, quàm nos ipsos in cineres ire. Ad hæc maritus: Sicut intelligis, ita loqueris, inquit: Mentem lingua sequitur, Neque enim scis, quid vir Sanctus, cum sudem bene precando sacraret, mihi diserte promiserit; nullum scilicet vel hominem, vel iumentum eo vnquam, vel in summa cute lædendum. Ne igitur, de lite pronuncies, quam non cognouisti. Poterat sufficere hæc responsio, si mulieri imperiosa quidquam sufficeret. Urgebat enim illa identidem, ne quid maritus suo sueret capiti; ne vile lignum saluti totius domus præferret: prudentis esse, etiam pericula vitare: serò sapere, qui sapiunt post damnum. Nimirum ita est, multij viri, qui non vincuntur vxorum ratione, vinci se patiuntur eandem importunitate. Ne igitur nihil daret authoritati consiliisque maritæ vxorius paterfamilias, ijt in siluam, sudem abstulit, domumque reportauit, ac, ne cui noceret, in angulum quendam abstrusissimum parieti acclinem coniecit. Nec ibi sine captura fuit. Mox enim domesticus canis in eum lapsus disperijt. Nouum ergo argumentum nacta anxia materfamilias: Vidēsne, inquit, ad maritum, quid fatalis iste fustis nobis minetur? nempe, vt hodie, canis eo confossus est, ita cras tibi vnus liberorum tuorum interimetur. Quid tum dices? sobolem, an sudem sublatam males? Commouit ea iterum oratio misellum; qui proinde arreptum baculum rursus in densissimæ siluæ dumeta extulit, eoque loco posuit, ad quem ne feræ quidem vlli accessum patere putauit. At rursus, die postero, cū Scipionem suum reuiferet, capream eo transfixam

fixam inuenit. Deterritus ergo tam inusitata vi prædas trahendi, & metuens, ne & pecudem pabulatum actam attraheret, inde quòque vellere sudem statuit; & verò eam in fluuio, cui *Nigra Dea*, idiomate gentis, nomen, iuxta ripam, sub aquis fixis, firmavitque. Sequenti luce, cum vellet sudem ex amne extrahere inusitatae magnitudinis piscem *Esofen* vnà extraxit etiamnum palpitantem. Erat autem adeò ingens is piscis, vt conto retentum, atque in humeros reiectum vix solus domum pòset reportare. Domi, vt damnum caueret, nec hamo illius quisquam violari pòset, in summa tecti parte sudem collocauit. Vix collocauit, & illico coruum vidit, magno volatus impetu, in cuspidem inactum. Quoniam igitur neque in siluis, neque in aquis, neque in tectis, sine alicuius animantis vulnere potuit asseruari Columbanus bæulus, lulentam iterum sibi obtigisse calumniandi occasionem rata, materfamilias, denuo maritum instigauit ad eum frangendum, atque in ignem coniiciendum: ne, vt prouerbio dicitur, inquietabat, in venatione pereamus. Quid non possunt vxorum vel imperia, vel blandimenta? Ascendit simplicissimus homo, sudem deripit, & securi in minutissimas partes diffundit: frustra in focum & flammam mittit. Sic omnis illius abundantia ac prosperitas, penè momento, in penuriam commutata est; artificio cacodæmonis, femina suafu, viri stoliditate: qui benedictione S. Columbæ combusta, ad incitas redactus, omni reliqua vita, mendicare coactus est. Semper abundasset, si Sancti viri vaticinio plus, quàm stolidæ mulieris Panico timori credidisset. Sed quid mirum est, si mulier baculum timuit, quem meruit? Profectò, ni Sanctus, ab eo, hominibus spondisset immunitatem, illa prima, in eum incurrisset. Certum est, ex hoc exemplo, Numinis veri, non somniate ab imperitis *Fortuna* fauentiâ, hominibus prodigiosè fausta, subinde euenire; quin & Sanctorum benedictionem multi precibus obtinent, atque hoc pacto dici possunt, *sua fortuna fabri*: nam *sui cuiq; mores fingunt fortunam*, vt ille de Pomponio Attico dixit; Cornel. Nepos. in vita Pomponij Attici. nos ita interpretari possumus, vt multa à Deo Diuisque precando fausta impetrari dicamus: certè nihil, *Casui aut Fortunæ*, sed omnia diuinæ ordinationi sunt ascribenda, respondendumque, sicut Abrahami seruo responderunt *Laban & Bathuel: A Domino egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam loqui tecum: non facti necessitate coacti, sed tracti diuino nutu ac voluntate,*

cui

cui nefas est resistere. Ethnicorum vox est: *Superat quoniam Fortuna, sequamur: Quôq; vocat, vertamus iter.*

CAPVT XXVII.

Nibil FATO vulgi, aut alicui necessitati stellarum esse ascribendum.

I.

Aculi supra memorati ineuitabilis felicitas, suspicio-
nem fortè alicui posset gignere *Fati* cuiusdam, cum
Fatis impellentibus adactus vulgò dicatur, qui vtig;
non sponte, nec raro, sed velut ineuitabili necessi-
tate, nolens volens vel semper felix, vel semper est

Homer.
Odyss. H.

infelix. Et Ethnicorum prouerbio iactatum est, *quod fatis decre-
tum esset, id nemini licere euitare.* Quam opinionem didicit do-
cuitque etiam Homerus, cuius verius ita verbatim redduntur;

*Post illic, accidet illi,
Quod fatum Parcaq; graues in stamine nerunt
Nascenti tum, cum matris promergeret alio.*

Et qui arbitrio *Fortune*, quæ *campi domina* dicitur, aliquid, tanquã
Dea, tribuunt, facilè in *Fati Fortune* cognati errorem incidunt,
vt, cum Næuio, dicant: *Fato Metelli Romæ sunt Consules;* aut vt,
cum Priamo, *Fatis* ascribant, quod *Helenæ* esset imputandum;
aut, cum Creonte, pronuncient, *Fato non repugnandum:* aut cum
alio, nescio quo, dicant: *Fata viam inuenient:* aut, cum Poëtis, tres
Parcas esse credant, quas Cicero Erebi & Noctis filias fuisse scri-
bit, & easdem *Fata* esse existimat; Hesiodus nascentibus homini-
bus bonum malumque conferre censet. Vnde est illud Cleantis;

Cic. l. 3. de
Nat. Deor.

Ducunt volentem Fata, nolentem trahunt.

& istud Maronis:

Virgil. 4.
Eclog.

Concordes stabili Fatorum numine Parca.

Madaurensis Philosophus has ita describit. *Tres Parca, tria Fata
sunt numero, cum ratione temporis facientia, si potestatem earum ad
eiusdem similitudinem temporis referas. Nam quod in fuso perfectum
est, præteriti temporis habet speciem. Et quod torquetur in digitis, mo-
menti præsentis indicat spacia. Et quod nondum ex colo tractum est, suba-
etumq; curâ digitorum, futuri & consequentis seculi posteriora videtur
ostendere.* Nomina Parcarum sunt *Clotho, Lachesis, Atropos;*
quarum.